

**POGOVOR
Z
MILANOM
KUČANOM**

str. 2

**FATALNA
FAMILIJA**

str. 5

Porabje

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 13. februarja 1992 • Leto II, št. 3 • Cena 10 forintov

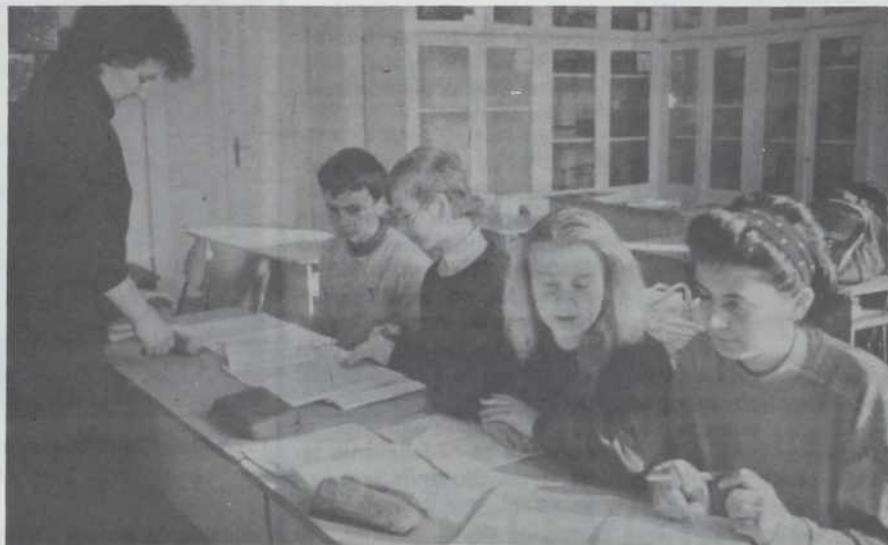
**SLOVENSKI
NOTRANJI
MINISTER
V BUDIM-
PEŠTI**

Pred nedavnim je delegacija slovenskega notranjega ministrstva pod vodstvom ministra gospoda Igorja Bavčarja obiskala Budimpešto. Delegacijo je sprejel notranji minister Madžarske Peter Boross.

Na začetku razgovora je minister Boross čestital Slovincem za priznanje Republike Slovenije. Omenil je dosedanje sodelovanje med dvema državama, ki je temeljilo na dobrososedskih odnosih. Za širitev stikov so nove možnosti, kajti Slovenija je postala suverena država in sama odloča o svoji usodi.

Najpomembnejši je bil pogovor o mejnih prehodih med Slovenijo in Madžar-

PRI URI SLOVENŠČINE V GIMNAZIJI

“Če bom imela dobre ocene iz slovenščine, bom šla študirat v Ljubljano,” mi je povedala Brigita Šoš, dijakinja prvega letnika na gimnaziji v Monoštru.

Na tej srednji šoli je dolga leta deloval le slovenski krožek, potem so uvedli slovenščino kot fakultativni predmet.

Od lani imajo slovenski dijaki pouk materinščine kot redni predmet. K pouku slovenščine bodi v štirih letnikih le 10 dijakov tedensko pa imajo od dve do tri ure.

Tudi dijaki istega letnika imajo različni ni-

vo znanja materinščine. Medtem ko eni dobro obvladajo domače narečje in jim dela tudi knjižni jezik manj težav, imajo drugi težave z osnovami. Zato je treba velikokrat deliti tudi te majhne skupine. Profesorica dela z nekaterimi celo individualno. Pri delu si pomagajo z učbeniki iz Slovenije. Zelo bi potrebovali slovar. Vsekakor bi bilo spodbudno, če bi lahko maturirali iz slovenščine. Verjetno bi jim zelo koristilo, če bi se — kot je povedal tudi eden od dijakov — starši in stari starši z njimi pogovarjali oz. “pogučavali” v materinščini.

ske. Obe državi načrtujeta nove prehode in nameravata razširiti že odprte. Pri tem Slovence na Madžarskem predvsem zanima mejni prehod G. Senik—Martinja.

Razgovora so se udeležili sodelavci notranjega ministrstva, odgovorni za mejne zadeve, pa tudi državni poveljnik graničarjev (mejne milice).

Kako se piše “našemu” mejnemu prehodu? Slabo!

Poveljnik graničarjev je povedal, da na madžarski strani ni niti ceste niti objekta. Po njegovem mnenju stvar zavlačuje ministrstvo za finance, češ da ni denarja za omenjeno infrastrukturo. S slovenske strani je bilo poudarjeno, da je ta mejni prehod zelo pomemben za Slovence na Madžarskem. Minister Boross je poudaril, da zanj mora biti denar in je obljubil, da bo mejni prehod odprt še letos.

Namesto komentarja bi dodali: Pred kratkim smo v vseh madžarskih dnevnikih prebrali, da načrtujejo na ukrajinsko-madžarski meji tri nove mejne prehode.

Irena Pavlič

**ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MONOSTER**

Z veseljem Vas vabimo na odprtje razstave
**PREKMURSKI LIKOVNI UMETNIKI SLOVENCEM
NA MADŽARSKEM**

ki bo 14. februarja 1992 ob 16. uri v prostorih zveze Slovencev na Madžarskem v Monoštru, v ulici Deák Ferenc 17. Razstavo bo odprl gospod Ciril Zlobec, akademik in član Predsedstva Republike Slovenije.

Razstava bo na ogled do 14. marca 1992.

**MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE
SZENTGOTTHÁRD**

Tisztelettel meghívjuk a
**MURAVIDÉKI KÉPZŐMŰVÉSEK A MAGYARORSZÁGI
SZLOVÉNEKÉRT**

című kiállítás megnyitójára.

Időpont: 1992. február 14-én 16 óra

Helye: Magyarországi Szlovének Szövetsége Szentgotthárd
Deák F. u. 17.

A kiállítást Ciril Zlobec, akadémikus, a Szlovén Köztársaság Elnökségének tagja nyitja meg.

A kiállítás március 14-ig tekinthető meg.

Pogovor z Milanom Kučanom

VELIKA VLOGA MANJŠIN NA POTI DO SLOVENSKE SAMOSTOJNOSTI

Predsednik slovenskega Predsedstva Milan Kučan se je že večkrat odzval povabilu našega uredništva in odgovoril na več vprašanj, zlasti o sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko. Tokrat smo se pogovarjali po sprejemu, ki ga je v Ljubljani pripravil predsednik Milan Kučan za Slovence v zamejstvu.

— V procesu slovenskega osamosvajanja so imele tudi manjšine — Slovenci v zamejstvu — zelo pomembno vlogo. Kako vi ocenjujete njihov delež na poti v slovensko samostojnost in mednarodno priznanje?

“Nesporno je bila njihova vloga zelo velika. Dejstvo je, da je Slovenija bila v času, zlasti v prvih mesecih osamosvajanja, med vojno in po njej, v veliki izolaciji, v informacijski še posebej. Tako so imele naše manjšine v sosednjih državah pomembno vlogo, da so širile slovensko resnico, slovenske poglede na vzroke krize, na možne rešitve, na dokaze, s katerimi smo utemeljevali svojo odločitve. Kot državljanji teh držav so zahtevali priznanje in komunikacijo z nami.

Vse to ni ostalo brez vpliva, čeprav je seveda res, da smo se zavedali, da ima prizadevanje naših sonarodnjakov meje, in da je eno občutek patriotične dolžnosti do slovenskega naroda, do njegove velike odločitve, so pa hkrati državljanji teh držav, vezani na tamkajšnje zakonodaje. Mislim, da je mogoče reči, da čez to mejo niso šli in da je to vplivalo na dobronamernost vlad vseh teh držav, da so s Slovenijo zelo hitro, po tem ko so bili izpolnjeni vsi pogoji, urejale diplomatske odnose.”

— Slovenija je zdaj samostojna država, ki bo lažje urejala tudi probleme zamejskih Slovencev. Vaš pogled na to?

“Z mednarodnim priznanjem je Slovenija res prišla v položaj, da zdaj ne kot del neke skupne države uveljav-

lja tudi svoje pravice in odgovornosti, ki jih ima do tistih delov slovenskega naroda, ki ne živijo v matični državi. Glede na evropsko perspektivo razvija odnose

Milan Kučan
(Foto: N. Juhnov)

med narodi in državami na temelju helsinških načel, pa tudi drugih povezav in mehanizmov.

Glede same politike in njenih izhodišč, ki jih je Slovenija uveljavila do manjšinske zaščite, pa mislim, da se ne bo veliko spremenilo. Načela so ostala ista, mi smo imeli to za svojo demokratično dolžnost, da na čim višjih standardih zavarujemo manjšini, ki živita v Sloveniji, in pričakovali smo da bodo z enakimi izhodišči in s približno enako prakso zavarovane tudi manjšine v sosednjih državah.”

— Med prvimi državami, ki so priznale Slovenijo, je bila tudi Madžarska, kar so z velikim zadovoljstvom sprejeli tudi porabski Slovenci. Kaj bi rekli o sodelovanju z Madžarsko?

“Sodelovanje ima svojo tradicijo. Okrepilo se je še posebno zdaj, ko je tudi Madžarska šla na pot demokratizacije svojega življenja, ko ravno tako kot Slovenija ureja gospodarske probleme. Ne gre namreč pozabiti, da sta to približno enako razviti in dopolnjujoči se gospo-

darstvi, ki ju povezujejo tudi prometni tokovi. Tu obstoji sodelovanje v okviru heksagonale, ki se bo razširilo na več držav, znana je ideja o povezavi in večjem sodelovanju na črti Varšava—Praga—Budimpešta in ne vidim razloga, da se ne bi razširilo še na Slovenijo in Hrvaško, da se poveže v intenzivnejšem sodelovanju Baltika z Jadranskim morjem. Znotraj tega ima Slovenija veliko prostora in boljše bo to sodelovanje z Madžarsko, boljše bo tudi možnost za urejanje še zmeraj odprtih problemov slovenske manjšine na Madžarskem in madžarske pri nas.”

— Vi in predsednik madžarske države Árpád Gönc sta porabskim Slovencem obljubila mejni prehod med Gornjim Senikom in Martinjem. Na to vaju opozarjamo v vsaki številki, ko zapišemo, koliko dni je minilo od tedaj, ko bi moral biti prehod odprt.

“Prepričan sem, da ni razlogov za nadaljevanje tega štetja. Slovenija je s svoje strani storila vse, da bi jaz in drugi politiki, ki so bili pri porabskih Slovencih, lahko svojo obljubo izpolnili. Odgovor iz Budimpešte je doslej bil, da Slovenija ni mednarodno priznana in da morajo ravnati obzirno zavoljo problemov, ki jih ima madžarska manjšina v Vojvodini. Ti pomisleki so zdaj odpadli in prišel je čas, da se vprašanje uredi in da se odprejo tudi drugi prehodi na meji z Madžarsko. Madžarski konzul iz Zagreba je prinesel dokumente, meni od predsednika Gönc, gospodu Peterletu pa od premiera Antala, s katerimi je Madžarska priznala samostojnost Slovenije in želi diplomatske odnose na ravni veleposlaništev. Upam, da bo k nam prišel gospod Gönc v spremstvu njihovega veleposlanika v Ljubljani in da ga bom jaz lahko pričakal na odprtem mejnem prehodu v Martinju.”

eR

SLOVENCİ IN SRBI
ZA ISTO MIZO

Sodelovati, kjer se da

Pred dvema letoma so Srbi, Hrvati in Slovenci delovali še v enotni organizaciji Demokratični zvezi južnih Slovanov. Po demokratičnih spremembah v državi pa so vsi ustanovili svoje zveze. Srbi na Madžarskem so to storili 10. julija 1990, ko se je na kongresu zbralo 100 delegatov, ki so predstavljali 5000 pripadnikov te manjšine. Ustanavljanje samostojnih zvez je povzročilo, da so stiki nekoliko zamrli, zato je slovenska zveza

se še z grenkobo spominjajo petdesetih let, ko so izgubili svoje verske šole. Zdaj je njihova želja, da bi vsaj nekaj nadomestili in da bi jim omogočili šolanje v maternem jeziku.

Srbski časopis se imenuje Srbske narodne novine. List na osmih straneh nadaljuje tradicijo časopisa, ki je izhajal v Budimpešti že od leta 1838 do 1848, ponovno pa so ga začeli izdajati lani maja. Šest stalnih sodelavcev se trudi, da bi infor-

Milan Nedeljkov, predsednik srbske zveze, in sekretar
Pero Lastić

sklenila, da povabi v Monošter predstavnike drugih narodnostnih zvez. Pred dnevi so bili na obisku v Porabju predstavniki vodstva Srbske demokratične zveze.

Vodstvu obeh zvez sta se pogovarjali o problemih, ki jih imajo pripadniki narodnih manjšin na Madžarskem. Manjšine zdaj sodelujejo predvsem preko Okroglice mize, v kateri so zbrani predstavniki vseh narodnostnih organizacij. V zadnjem obdobju so se veliko ukvarjali predvsem z narodnostnim zakonom, najbrž pa bi bilo potrebno, da spregovorijo tudi o drugih temah, recimo o šolstvu: “Pregledali smo načrte šolskega zakona, toda z njim nismo zadovoljni. Moj vtis je, da so načrt potegnili iz predala in ga nekoliko predelali ter dali v javnost,” je menil predsednik srbske zveze Milan Nedeljkov. Srbi

mirali in zabavali svoje bralce. Oba narodnostna časopisa naj bi poslej tudi sodelovala.

Srbi na Madžarskem upajo, da ne bosta prevladala nacionalizem in nestrpnost do Nemažarov, seveda pa se spominjajo tudi časov komunizma, “ko smo bili pripadniki manjšine kot kak Disneyland. Če je prišel kak tujec, so nas povabili in razkazovali kot predmete, drugače pa za nas niso preveč skrbeli.” Tako Milan Nedeljkov.

Slovenci in Srbi se bodo spet srečali čez mesec dni v Budimpešti, ko naj bi se dogovorili tudi o kulturnem sodelovanju. Slovenska zveza načrtuje tudi stike z drugimi narodnostnimi organizacijami, predvsem pa bi se radi srečali s tistimi, ki živijo v Železni županiji.

Silva Eöry.

Kalendar (11)

Angelska bratovščina

Kak zdaj mam po naši vasnicaj "Društvo živoga raužnoga venca", tak so me-li v 19. stoletji pri nas mladi, neoženjeni podje i

"Gda merjé steri brat ali sestra: ovi se morejo po sausedskom na spreved pozvati. Sto glih ftegne, naj pride. Pokojnoga brata štirje mladenci, sestru pa štiri se-stre snajžno — vu bejlom oblečene do groba prinese-jo. Mrtvečna škrinja bode z bejlím prtom pokrita i prt (či se zmore) vdil z ograd-nimi ali kúplenimi raužami našpikani i na srejdi razpet je z lejpim diviškim vejn-com obdano, štera se ne pokopajo. Pod sprevedjanjom bratje i sestru (či je mogau-če) bodo v rauki zeleni rožmarin ali sklepno, mrtvečno travo ali kakšne drúge féle zelenje dišeče držali tečas, ka na cintori dúhov-nik svoje molitve dokonča-jo. Gda oni z motikov zem-lo vržejo v djamo pokojnoga: vsaki brat i sestra túdi popadne grúdicu, kúš-ne jo, v grob vrže ino pre-minaučemu pokoj vekivečni želej. Gda je na zvišeni grob križ vteknjeni najprvo mladenci (či je te ppokojni znjih biu) na grob doliz-dejavajo svoje prinešeno zele-nje." (KOSIČ)

Marija Kozar

dekle "Angelsko bratovšči-no". Če je štera kotriga mrla, te so go etak pokop-pali:

ljubljska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Pravi naslov
za denarne zadeve

Vaški zbor v Števanovcih

2. februarja ob 11. uri je števanovski samoupravni organ sklical vaški zbor. Nanj so povabili tudi predsednika Zveze Slovencev na Madžarskem.

Župan Šandor Holec je v uvodu ocenil delo v prejšnjem letu in seznanil vaščane z letošnjimi naloga-mi in problemi. Pri možnostih oziroma nezmožnostih vaške samouprave se je večkrat skliceval na zelo šibko državno podporo (denarno). Kot največji problem lan-skega leta je omenil polemiko s šolo. (O tem ste lahko brali v lanski 15. številki Porabja.

Po uvodu so dobili besedo vaščani in razvila se je živahna razprava, prišlo pa je tudi do prepиров. (Tega smo že navajeni iz madžarskega parlamenta).

Župan, ravnateljica šole oziroma voditeljica vrtca so se zahvalili Zvezi Slovencev za dosedanjo pomoč in so povedali, da tudi letos pričakujejo našo podporo.

JH

Nova ustava za neodvisno in demokratično Slovenijo

Natančno na dan prve obletnice plebiscita se je zgodilo. Skupščina Slovenije je sprejela in razglasila novo ustavo — prvo ustavo samostojne države Slovenije.

Za državljanse Slovenije je bilo leto 1991 očitno zgodovinsko in prelomno. Po plebiscitu, ko so se z veliko večino odločili za suvereno neodvisno državo ter se uspešno spopadli z agresorjem — jugoslovansko armado, ima mlada slovenska država lastne oborožene sile in policijo, svoj denar, grb in zastavo, potni list in nadzor nad ozemljem svoje države; konec lanskega leta pa smo dobili še novo ustavo.

S sprejetjem ustave Slovenije je prvič v zgodovini Slovenija postavila temelje svoji državnosti. Dobili smo svobodno, moder-no in kratko ustavo s 174 členi. Kljub dolgotrajnim pripravam in razpravam zaradi iskanja soglasja med parlamentarnimi stran-kami (vse do sprejetja ustave je ostalo neuskkljeno in odprto vprašanje svobode odločanja o rojstvu otrok) je opravljeno izjemno pomembno delo. Republika Slo-venija je postala demokratična, pravna in

socialna država, ki spoštuje človekove pra-vice in svoboščine vključno z varstvom manjšin in skrbjo za Slovence po svetu. Tako odslej Slovenci in drugi državljani Slovenije o svojih pravicah in interesih odločamo sami v svoji samostojni in ne-odvisni državi. Z novo ustavo ne vstopamo samo v krog in družbo samostojnih držav, ampak sprejemamo in upoštevamo vse ci-vilizacijske pridobitve in evropske demo-kratične standarde. Določila nove ustave pa seveda tudi obvezujejo in ustvarjajo pravne temelje, da se z vso odgovornostjo lotimo ukrepov za reševanje gospodarskih in socialnih stisk ljudi.

Tako kot z novo ustavo pričenjamo no-vo pot, saj še nikoli nismo živeli v šamo-stojni državi in je tudi njeno sprejetje pri-spevalo k mednarodnemu priznanju države Slovenije, se njena kakovost mora potrdi-ti tudi v notranjem prizadevanju za več de-mokracije, medsebojne strpnosti in boljše življenje državljanov Slovenije.

Geza Bačić

MEDIJI

TELEVIZIJA PO NOVEM, RADIO TAKO KOT LANI

Na TV Slovenija je po novem letu nekaj programskih sprememb, od 15. januarja, dneva mednarodnega priznanja Slovenije, pa se tudi dnevnoinformativne oddaje začenejajo z novimi "špicami".

Druge časovne pasove so dobile tudi narodnostne oziroma manjšinske TV-od-daje in oddaja Alpe-Jadran, ki se zdaj imenuje Alpe-Donava-Jadran.

Tako je po novem Oddaja Slovenci v zamejstvu na sporedu druge TV-mreže vsak drugi torek v mesecu (lani drugo sredo), in sicer ob sedemnajstih in tride-setih minut (ob pol šestih zvečer), oddaja Mostovi — Hidak pa je vsak prvi in tretji ponedeljek v mesecu ob enaindvajsetih in trideset minut (ob pol desetih zvečer). Obe oddaji: Slovenci v zamejstvu in Mo-stovi TV Slovenija ponavlja naslednji dan na prvem programu, običajno sredi

popoldneva. Ponovitve so zlasti zato, ker signal druge TV-mreže ne seže v vsako na-selje, zlasti pa ne v kraje ob meji.

Sprememb pa ni pri manjšinskih ra-dijskih oddajah Radia Slovenija. Tako je Sotočje še vedno od osemnajste do de-vetnajste ure vsak ponedeljek na Radiu Maribor in istega dne od dvajsete do ena-ndvajsete ure na prvem programu Radia Slovenija in na Radiu Koper. Radio Slovenija oddaja na srednjem valu in UKW. Tako Radio Maribor kot Radio Slovenija se dobro slišita tudi v Porabju. Škoda pa, da točnih podatkov o tem, kje in kako se vidita prvi in drugi program TV Slovenija, nimamo.

Gledajte in poslušajte nas, kajti govori-mo o vašem življenju.

eR

OD SLOVENIJE...

PREŠERNOV DAN

Ob slovenskem kulturnem prazniku so bile v Sloveniji številne slovesnosti. Osrednja prireditev je bila v Gallusovi dvorani ljubljanskega Cankarjevega doma, kjer so slovenskim umetnikom podelili tudi Prešernove nagrade. Prešernovo nagrado za življensko delo sta dobila skladatelj Uroš Krek in pisatelj Boris Pahor, nagrade Prešernovega sklada pa skupina grafičnih oblikovalcev Novi kolektivizem, slikar Gustav Gnaruš, skladatelj Janez Gregorc, igralec Igor Samobor, pisatelj Marjan Tomšič in režiser Damir Zlatar-Frey.

COSSIGA IN KUČAN TOKRAT V GORICI

Po nedavnem srečanju v Ljubljani sta se italijanski in slovenski predsednik tokrat srečala v Gorici. Govorila sta o jugoslovanski krizi, položaju Slovenije in vprašanju manjšin. Tako je Kučan Cossiga spet zagotovil, da se položaj italijanske manjšine v Sloveniji ne bo v ničemer poslabšal, čeprav tristranski sporazum ni bil podpisan. Izrazil je tudi upanje, da se to ne bo zgodilo slovenski manjšini v Italiji.

SLOVENIJA NA OLIMPIJSKIH IGRAH

Začele so se 16. zimске olimpijske igre. V Albertville je odpotovala tudi reprezentanca Slovenije, v kateri je 28 športnikov. Slovenija je bila nekaj dni pred začetkom olimpijskih iger sprejeta v polnopravno članstvo Mednarodnega olimpijskega komiteja. Slovensko zastavo na otvoritveni slovesnosti je nosil svetovni prvak v smučarskih skokih Franci Petek. Slovenija je doslej na zimskih olimpijskih igrah (pod jugoslovansko zastavo) osvojila tri srebrne in eno bronasto medaljo.

Materna rejč (3)

LAGVE GRABLE

Inda svejta so v Ljubljani tö nej dosta slovenski šaul meli, zato se je več mladi lüdi na avstrijskom Štajerskom pa na Dunaji (v Beči) včilo. Eden si je že vendrak pau leta tam glavo trau, gda je gnauk domau prišo na Slovensko. Doma je būu iz ene slovenske vesnice. Te pa gda se je srečo z domačimi lidámi, nika nej sto z njimi slovenski pripovedjati. Ka je un prej že pozabo. (Gnesnaden bi tak pravili, ka je takši būu, kak bejli elefant (slon), šteri se na žmetni (težko) vči, pa na léki pozabi.) No, kak pravim, té mladi gizdalín je samo nemški tuko. Te pa je nika po dvorišči odo, gde so ležale ene grable. Pa samo fejest nikše cvnancige gono. Nej kaulivrat gledó pa je nevejdoč gor na grable staupo — tam, gde so klinci. Bum!!! Štūu ga je alamsensko v čelo düno. V velki nevoli je pozabo, ka ne vej slovenski, pa je na ves glas zakuno: Au, tvojoga parpitnoga zlodjá!!! Drugi pa so se fejest hrazil, ka prej rejsan ne vej več slovenski.

Krucifiks.

Če je ta zgodba rejsan malo hejcna, žalostna je tö. Ka med nami porabskimi Slovenci, na žalost, tö gestejo takši, šteri malo na Vogrsko odidejo ali pa v drugi rosag, pa za en par mejsecov več ne vejo slovenski.

Kakša škoda, ka tisto zatajijo, ka don znajo! Zato, ka se v takšom kratkom cajti nemški, engleški ali vogrski pošteno eške bole ne morejo navčiti.

Etognauk sam odo v Sakalauvci pri Šantaninomi oči, šteri so ranč grabline klinge redili pa so se taužili, ka lüstvo od nji tö ne küpüje več tak paversko šker kak prva. Tak pa te služ tö nega.

Oča dragi! Vej pa tü mate velko priliko! Naredite ene grable za vsakšoga porabskoga Slovenca, šteri ne guči ali pa neške gučati slovenski! Vi tö dosta takše poznate. Če mate kakšo dobro (sakalauvsko) zvezo na slovenski zvezi v Monoštri, pitajte je, če bi uni tö nej leko küpili par stau falatov?

Ja, pa na tau skrb mejte v tej modernaj, kapitalističnaj cajtaj, ka če šketete meti pravi biznis — pa neškete klinge kovati —, te ne smejte več telko klinecov delati, liki bole — štile.

Stiele Nicht,
Stille Nacht. . .

Fr. M.

ANA KOVAČ IZ SAKALOVEC

Nobenega vzroka niso povedeli. V pismu, ki sem ga dobila, je pisalo, da v prihodnje ne računajo na moje delo. 31 let sem delala v tovarni kot tkalka. Zelo žalostno je, da sem morala doživeti tako usodo.

Kaj bom delala, še ne vem. Stara sem 46 let. Če bi mi

dovolili, bi se predčasno upokojila. Če ne bi bilo te krize, bi se lahko pri 48-ih normalno upokojila. Če bom šla predčasno v pokoj, bom dobivala od 5300 do 5600 forintov. Če se mi ne bo uspelo upokojiti, se bom odločila za podporo za nezaposlene. Ker se s podporo ne da živeti, bom delala doma na kmetiji.

Semmiel sem indokolta. Azt írták a felmondólevélben, hogy a továbbiakban nem számítanak a munkámra. 31 év munkaviszony után ez elég szomorú dolog.

Hogy mit fogok csinálni, ezt még nem tudom. 46 éves vagyok. Amennyiben engedélyezik,

kedvezményes nyugdíjba mehetek. Ha nem jött volna közbe ez a probléma, 48 éves koromban nyugdíjba mehettem volna. Ha most elmehetek nyugdíjba, kaphatok 5300-5600 forint nyugdíjat. Ha nem mehetek akkor munkanélküli segélyre megyek. Persze ebből nem lehet megélni. Kénytelen leszek itt hon a gazdaságban dolgozni.

"Ne vem, kaj bo z nami"

Kot smo poročali v prejšnji številki, je dobilo v roke v teh dneh delavsko knjižico veliko ljudi v Monoštru in okolici. Med njimi veliko Slovencev. Za malo anketo smo obiskali nešteto ljudi. Večina ni hotela odgovorjati, ali zato, ker jih je sram, da so ostali po toliko letih pridnega dela brez službe, ali ker še vedno upajo, da jih bodo poklicali zopet v tovarno zaradi njihove "zvestobe". Tistim, ki so bili pripravljeni odgovorjati, smo postavili dve vprašanji:

— Kaj so vam rekli v službi, zakaj so vas odpustili?

— Kaj boste delali zdaj, ko ste brez službe?

"Nem tudom, mi lesz velünk"

Ahogy már hírül adtuk előző számunkban, ezekben a napokban sokan kaptak kézhez munkakönyvüket Szentgotthárdon és környékén. Közülük szép számmal vannak szlovének is. Közülük kerestünk meg néhányat. Sokan nem nyilatkoztak. Ennek okát csak találgatni tudjuk. Vagy azért nem nyilatkoztak, mert szégyellik, hogy ennyi év szorgalmas munka után elvesztették munkahelyüket, vagy azért, mert titkon még mindig remélik, hogy idővel munkahelyük visszaveszi őket. A kik hajlandók voltak válaszolni, azoknak két kérdést tetünk fel:

— A munkahelye mivel indokolta azt a döntését, hogy önnek felmondta a munkaviszonyát?

— Most, hogy nincs munkahelye, mit fog csinálni, mihez kezd?

ELIZABETA ILLÉS IZ SAKALOVEC

Najbolj me je bolelo, da sem vse življenje delala za "fabriko". Ko sem rodila (imam dva sina), nisem izkoristila porodniškega dopusta (3 leta), le 5 mesecev sem ostala doma, "ker sem mislila, da tovarna brez mene ne bo mogla poslovati." "Zdaj so mi pa odpovedali pismeno, le

pet natipnkanih vrstic je bilo v pismu. Niti toliko me ne spoštujemo, da bi mi osebno dali v roke delavsko knjižico. To me zelo boli, saj sem 23 najlepših let delala v "fabriki". Zaenkrat bom dobivala podporo za nezaposlene. Kaj bo potem, še ne vem. Nazaj na kmetijo ne morem, kajti po smrti moje mame smo kmetijo zapustili. Tudi mož ne bi šel nazaj na kmetijo, saj dela na železnici. Samo bog ve, kaj bo!

A legjobban az fáj, hogy egész életemben a "gyárért" dolgoztam. 2 gyermekem születtem, és nem vettem igénybe a gyermekgondozási szabadságot, mindkét esetben visszamentem öt hónap után dolgozni. Azt hittem, a gyár nélkül nem fog létezni. Most meg egyszerűen levélben

mondtak fel, 5-6 sorban elintézve egy munkás életet. Arra sem érdemesítettek, hogy a kezembe adják a munkakönyvet, elküldték. 23 legszebb évemet töltöttem a gyárban. Ez fáj a legjobban. Hogy mit fogok csinálni? Munkanélküli segélyre megyek. Ha az lejár, fogalmam sincs, mihez kezdek. Otthon gazdálkodni már nem tudok, mert édesanyám halála után a gazdaság nagyrészt felszámoltuk. Férjem sem jönné haza gazdálkodni, mivel a vasútnál dolgozik. A jó ég tudja, mi lesz majd!

AGNES BOKAN IZ SAKALOVEC

Nič niso nam rekli, le odposlali so nas. Z nami iz Sakalovec so "fejs vö-zedelali", skoraj vsakega so odposlali. 16 let sem delala v "židanoj fabriki".

Kaj bom delala? Obupana sem. Imava dva sina. Hišo

sva si zgradila na posojilo. Ne vem, kaj bo z nami, če ne bom dobivala podpore. Nimava zemlje, da bi lahko doma delala. Ne vem, kakšna bo naša prihodnost.

Nem indokolták, csak felmondtak nekünk. A Selyemgyár a szakonyfalusiakkal kivételesen csúnyán elbánt. Szinte mindenkit elküldtek. Én 16 évig dolgoztam a Selyemgyárban. Hogy mit fogok csinálni? 2 gyermekes család vagyunk. Kölcsönre építettünk. Ha a munkanélküli segély letelik, nem tudom elképzelni, mit csinálunk. Nekünk nincs földünk, amit művelhetnénk. Igen el vagyok keseredve, nem látom biztosítottnak a jövőt.

I. Barber

FATALNA FAMILIJA (1)

Tak bi tó leko začnili našo pripoved, ka do porabska Slovenka, od štere družine mo zdaj pisali, letos 70 lejt stari. Bole djenau povedano, sedem žmetni križov nosijo na svoji plečaj. Povejmo, ka jim je Marija ime.

Njina mati so prišli v Porabje iz vesi Š. v Prekmurji. Materin brat P., Marijin prvi vujec so se ednau v bojnski cajtaj v tej vesi karte špilali v gostilni. Zmejs so kaj pili tó, zato ji je mejer (mehur) včasik na luft poslo. Vendrak (morda) je kmica (tema) to bila, pa je leko v glavi tó kaj frnelo — ali pa samo zavolo hejca —, hap-sauk, ka so dobri vujec "okrstili" en picikli, gda so spraznili svoj mejér. Gda je tau piciklin gazda nikak zvedo, se je napino, kak en mejér, naprej vzóu eno pistolo pa siromačkoga vujca dojestrejo.

Marijina mati so na začet ki stoletja (század), gda so eške dekla bili, v Meriki delali. Gnauk so domau prišli. Gda so steli nazaj, so več nej mogli, ka je 14. leta prva bojna vóvdarila. Njin drugi brat J., Marijin drugi vujec, pa so z njimi nej domau prišli. V Meriki so ostali. Gda jim je v eni fabriki eno železo na glavo spadnilo, so na zemli mrtvi ostali.

Materin tretji brat Š., Marijin tretji vujec, so v Zagrebi živeli, gde so meli eno kúnjo. Njina žena so prej bili sestrična (unokatestvér) Titove žene Jovanke. Gnauk so prej samo prišli nikši partizange, vujca odpelali pa ga dojestrejlili. Žena pa mlajši so sledik pobegnili v Italijo. Nega več nikšoga glasa od njij.

Marijin brat J. so 1947. odskočili na Nenško. Od tistec so odišli v Melbourne v Avstralijo. Tam so za ženo vzeli eno Englandarko. Delali so pod zemlo, gde so zlat kopali. Leko bi meli, djele, zlato življenje. Depa kak vejmo, nej je vse zlat, kara se svejti. Eno paut jim je en

velki kamen na noge spadno, pa jim je obedvej taci dojvrezó. Gda so se pomalek že cujvzeli (navadili), ka bodo do konca žitka mogli v invalidskom vozički sejdati, jim je srčni tromboziš za tri lejta sapo zapro.

Marijin najmenjši brat M. so bili eške lúšen mladi fantič, gda ji je srčni tromboziš v 60. lejtaj na drugi svejt spravo.

Marijina mati so 73. leta bili 76 lejt stari. Uni so goršli na eno visko drejvo, ka so črešnje brali. Vejka se je vtrgnila. Mati so za tri dni v špitalaj mrlí.

Za eno leto je Marijin sin L. eno nauč svojoga brata pelo z motorpiciklinon na ples v sausadnjo ves. Zato ka je mlajši brat zamúdo cug, s plesa pa nej sto dojestati. Drugi zranek (jutro) so ga med dvóma vesnicama pri enom divdjon kostanji mrtvoga najšli. Nej je divdje pelo, líki je gvúšno zaspau. Pravo okau pa mozge so ejkstra ležali. Tau je najstarejša sestra pri drejvi zakopala. Mrtvo tejló pa so v domanjo ves odpelali. Na cintori, gde L. počiva, sta si mati (Marija) pa oča (mauž) od velke žalosti paulek síná groba kúpila dve mestí. Naj don na cintori vkúper baudejo, če so že v žitki nej mogli pri en drugoma biti. Če rejsan si je sin L. pet mejtarov od stariše ramov (hiše) eno lejpo ižo zozído. Pau leta je búu nutri, gda je mogo mrejtí star 31 lejt. V nauvom rami je sama ostala mlada žena z dve dekličinami. Ena šest, druga pa dve leti stara. "Don bi naj eden pauleg domi búu," se žalostujejo potrejta mati, "če sam že telko mlajšov (osam) gorzranila (vzgojila)! Vsi so tak daleč odšli od doma!"

Najbole daleč sin L.

Sin, šteri že 18 lejt počiva na cintori. Sin, šteroga mati ne morejo pa ne morejo pozabiti. Njina globka rana po telki lejtaj tó ne more pa ne more zacejli-

Mejsec

FEBRUAR

Februar, Februarius je biu v rimski cajtaj zadnji mejsec leta. Februar je bil rimski svetek očiščevanja. S tem so se pripravljali na nauvo leto, štero se je marcíuša začnilo. Najvekši svetki februara so bili Luperkalije. Baugi Lupercusi so kože aldúvali. Svečeniki, rimski popovge so z biči pokali djalove žene, da bi kuste (noseče) gratale.

Februar je najkrajši mejsec. Vsikšo štrto leto ma 29, ovak pa 28 dni. Če se je štoj ranč 29. februara narau-do, te dugo mladi ostane, ka de samo vsikšo štrto leto emo rojstni den. Letošnje leto de melo 52 kednov i dva dni. Ovak pa ma navadno leto 52 kednov i en den. Keden je že več kak 2000 lejt vsikder gnaki, ma 7 dne-vov. Te kalendar, ka mi núcamo, se zové gregorijanski kalendar. Papa Gregor XIII. je 1582. leta zapovódo té kalendar núcati v katoličanski rosagaj. Lüterange so ga začnili núcati leta 1700, na Rusoškon pa 1923. Židovge pa Muslimani eške gnes na den ma-jo svoj ejkstra kalendar. Židovge so začeli leta štetí v leti 3761 pred Kristušovim rojstvom. Tak ka uni letos pišejo 5753. Mohamedange pa štejejo svoja leta od 622. mao. Letos je pri nji 1370.

Slovensko ime za mejsec februar je SVEČAN, od svejče. Mi v Porabji pravimo svečen za januar, za februar pa SÚŠEC. Od

Lupercus—Farnus—Pan: bog gozda, polja in pastirjev.

svejče je daubo ime pri nas tó svetek SVEJČNICA (2. februar). Pravijo, ka "na svejčnico zazrankoma tak mrzlo more biti, ka kapústa zmrzne na špajeti, podnék pa tak toplo, ka aj konjšček plava na poštiji", te de prej dobra letina.

Januara pa februara je fašenek. Včasik krajši, včasik dugši. Letos de fašenska nedela 1. marcíuša. Fašenska nedela je vsikder sedma nedela pred vúzom. Vu-zem je med 22. marcíušom in 25. aprilom.

Marija Kozar

... DO MADŽARSKE

PEVKE IZ ŠTEVANOVEC V MEDVODAH

Na povabilo moškega pevskega zbora v Medvodah so se udeležile pevke iz Števanovec tamkajšnje proslave ob slovenskem kulturnem prazniku. Najmlajša porabska kulturna skupina deluje dobrega pol leta in se je prvič predstavila v Sloveniji.

PROBLEMI MEJNIN PREHODOV

28. januarja je sklical gospod Károly Bauer, župan Monoštra, pogovor o problemu mejnih prehodov v Železni županiji. Sestanka so se udeležili predstavniki carinske službe, mejne policije iz Zalaegerszega, Zveze Slovencev na Madžarskem ter župana Gornjega in Dolnjega Senika. Predstavniki carinske službe je opozoril župane, naj pravočasno oddajo razpored začasnih odprtij mejnih prehodov.

Župan Gornjega Senika in predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem sta ponovno izrazila potrebo po mejnem prehodu na Gornjem Seniku. Obenem sta opozorila na morebitne demonstracije na Gornjem Seniku, če ne bi prišlo do odprtje mejnega prehoda še letos spomladi.

NAGRADA ZA RISBO

Podjetje Petrol iz R Slovenije je razpisalo nagradni natečaj za najlepše otroške risbe.

Odzvalo se je preko sto šol. Med njimi so bili tudi slovenski učenci 2. osnovne šole v Monoštru. Na natečaj je prispelo preko tisoč risb. Strokovna komisija je izbrala najlepših trideset. Med njimi je bilo tudi delo učenca 7. b-razreda 2. osnovne šole iz Monoštra, Čabe Šerfeca.

Predstavniki Petrola so njemu in njegovi profesorici likovne vzgoje Mariki Krajczar izročili lepa darila in čestitali k uspehu.

V maju pa bo na 2. osnovni šoli tudi razstava vseh teh najlepših risb Petrolovega natečaja.

tretjoj.

Mati boža! Mati Marija!

Te dni je prišlo pismo iz nekdešnje Jugoslavije od edne sestrične. Ta se celau tauži, ka prej že mejsece pa mejsece nikši glas ne dobi od svojoga sina sodaka. Zадnjo paut so ga prej v Vukovari vidali. Prva kak je Jugoslovanska armada sploj zažgala in razstreljila cejli varala...

Mati boža! Mati Marija!

Francek Mukič

Zimska dela

V zima, da so doudja nauči pa rano je že kmica, človek dostakrat ne vej, ka aj dela. Prvin nej bijo televizio, radio, depa döjn so furt kaj delali ali redli. Žena so perdja čejsale, guščica so löjpale, moštji so pa košara, darventja pleli. Košara pa darventja že samo malo lüstva vej plesti. Ka kak tarbej košar plesti, tau nam pa tistin, steri se štjéjo tau navčiti, Šauštarstji Števan povej.

drugo šibo vlačémo kaulak eno šibo da gora platemo. Da gora pridemo kak visikoga štjemo, te ga dolapplatémo s tistimi šibami, stere gorastudjijo. Košar je že kreda, samo prejlónč (ročaj) fali. K prejlónča dvej šibe tarbej. Té dvej šibe skauzpotegnamo kušara pa je kaulak splatémo.

Pa kak se platé darvenka? K darvenki ružéno slamo tarbej pa vitra. Te vitre tú

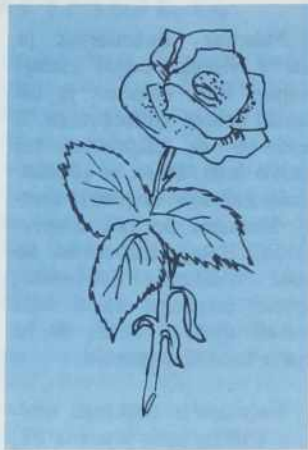
„Varnji red se furt k spaudnjoma radà vcuj zaplaté. . .“

Najprvo delo je v djasén šiba zrezati. Tisti grm, odčéc té sibe zrezati tarbej, je pantuvac. Šiba ne smejo kouša biti kak mali prst. Doma je tarbej spucati pa malo njati, aj vöpusénajo, te leko začnomo redti košar. Najprvin dno začnomo redti. Vzémamo tri kuste šibe. Té vréžimo skauz pa je dejmo nad križ. Tak se ple té kaulak dno. K tauma tejtja šibe nöjcamo. Kusta so samo tiste, stera vlačémo gora. Da tak na veltja kaulak splatémo, kak velkoga štjémo košar, te notra zbadamo tista šiba, ka kumas pridejo. Té šibe najprvin vtjüp tarbej zvezati vrkar. Tak začnomo plesti kaulak. Da trikrat kaulak zaplatémo, te šibe vrkar ranc tarbej pistiti, ka da ovak košar gnatji pa nede ranc üso. Za sakšo

od pantuvca leko napravi-mo. Razčejsati moramo šibe pa vitrice zrejžamo. Darvenka se ranc tak platé kak košar. Samo töj, kak vitrica kaulaksöjčamo, slamo kladémó notra. Vrnji red se furt k spaudnjoma radà vcujzaplaté. Darvenki prejlónč je z rasta (hrasta). Tau se tak rédi, ka z rastuva vejtja dolavrejžamo taši falat vtjüpvugnomo pa ga z drautom (žico) zvežamo. Etak dejamo notra v odjan. Da z odjnja vözémamo, te že draut leko dolazémamo, ka prejlónč tak ostana, kak smo ga vugnili. Spodkar na dno tú moramo vugniti z rasta edan obrauč, aj se ta ne znöjca. Etak se rédi darvenka.

K. Holec

Naše pesmi (17)

V Slovenskoj vesi

V Slovenskoj vesi vu maloj krčmi goslarge igrajo. Ledjenova, de ledjenova vse na red sedijo. Jaz bi tö rad vüdo, če je moj tö tan djé. Slatek máli, libléni andjeu, ziskau bi ga gori.

Vu malom graci, vu malom graci, so rauže vöj) ocvele. Slatek máli, libleni andjeu, vtrni meni raužo. Trgaj doli raužo, meni trgaj raužo. Vsikšo dugo, kratko lubezen konec more biti.

(na melodijo vogske pesmi: Esteledik a faluban)

—mkm—

ALI BO STVAR STEKLA?

Lutke imajo na Slovenskem nekako osemdesetletno zgodovino. Poznanih je sicer nekaj primerov ljudskih ročnih lutk z Dravskega polja, s katerimi pa so godci igrali priložnostno. Lutke kot gledališko zvrst pa, kot rečeno, poznamo Slovenci približno tako dolgo kot film.

Milan Klemenčič, slikar iz Ajdovščine, je v svojem stanovanju že pred prvo vojno uprizarjal marionetne predstave. Po vojni pa je v Ljubljani z dr. Ivanom Lahom ustanovil Slovensko marionetno gledališče. To gledališče je delovalo od leta 1920 do 1926, ko ga zaradi finančnih težav zaprli.

Niko Kuret pa je bil po vsej verjetnosti prvi, ki se je pričel ukvarjati z ročnimi lutkami. Najprej je v Kranju leta 1934 ustanovil gledališče ročnih lutk, šest let kasneje pa podobno gledališče v Ljubljani. Tako smo Slovenci dobili Pavliho, ki je zaživel v Pavlihovi družini in kasneje na Pavlihovem odru. Vojna je bila tista, ki je prekinila delo Pavlihovega odra.

To so bili pionirji slovenskega lutkarstva. Ob njih in po njihovih začetnih zagonih se med vojnama pojavi še nekaj lutkovnih gledališč, zlasti gledališča, ki so jih podpirala društva Sokol. V glavnem lahko trdimo, da se je lutkarstvo v tridesetih letih na slovenskem zasedrilo.

Vojni in povojni čas je prinesel s sabo stvari in ljudi črnobeke barve. Takšna je bila tudi prva premiera prvega slovenskega poklicnega gledališča. 10. oktobra 1948 je Lutkovno gledališče Ljubljana uprizorilo Ingoličevo Udarno brigado.

Trenutno slovenski prostor obvladujeta dve lutkovni poklicni gledališči, nekaj odličnih samostojnih lutkovnih ustvarjalcev in nešteto ljubiteljskih lutkovnih skupin, od katerih jih kar nekaj dosega zavidljivo umetniško raven.

V to skupino slovenskih lutkarjev vsekakor sodijo gornjeseniški lutkarji. Že vrsto let se pojavljajo na srečanjih slovenskih lutkarjev in so postali pomembni za slovensko lutkovno gledališče.

Ob vseh teh aplavzih in uspehih pa si upam trditi, da je vse skupaj še zmeraj začetek, le nastavek za nekaj, kar lahko po-

stane tradicija. Zaenkrat je lutkarstvo še vse preveč odvisno od strokovne pomoči iz Republike Slovenije. Kot rečeno, za začetke potrebno in mogoče celo nujno. Se pa postavlja vprašanje, če ne bi bil po šestih, sedmih letih tovrstnega dela že čas, da se Klari, učiteljci z Gornjega Senika pridruži še kdo in ob eni letni lutkovni predstavi naredi še kakšno. Takrat ko se bo to

zgodilo, bomo lahko rekli: "Stvar je stekla!"

Da pa bo stvar stekla, je potrebno še čisto malo. Gornjeseniški lutkarji so odlični igralci, to je že zdavnaj dokazano. Ko s svojo učiteljico stopijo skupaj, ob svojem talentu pokažejo še neizmerno voljo. Ta živi organizem torej obstaja, živi. Tisto malo, kar manjka, je še kakšen odrasel človek ali zagnan srednješolec, ki bi znal narediti lutko, poznal osnove scenskega jezika ali pa znal takšne ljudi držati skupaj. Takrat bo gornjeseniška lutkarija dobila še eden kakovosten predznak, lastno kreativnost. Če ta obstaja in se udejanja, se stvar ne ustavi tako hitro.

Miki Roš

Malo slovnice

Pri uri slovnice smo dobili naslednjo nalogo: Na kratko opiši svoj delovni dan. Pri tem uporabi kar največ časovnih in načinovnih prislovov.

Meni se je naloga takole posrečila:

Zjutraj ob pol sedmih vstanem. Hitro se umijem, zajtrkujem, dobro si očistim zobe. Potem se lepo oblečem. Malo pred sedmo grem v šolo. Tam se pridno učim, med odmorom se veselo igram. Opoldne jem z velikim tekom kosilo. Popoldan se igram in se vztrajno učim. Ko pridem domov, gledam televizijo, poslušam radio, ki glasno igra, pogosto berem knjige. Zvečer se skopam in grem zgodaj spat, da bi se spočil.

Kristjan Mižer, 5. r.,
OŠ Gornji Senik

Meni pa takole:

Zjutraj ob šestih vstanem Najprej se umijem in se hitro oblečem. Potem počasi zajtrkujem. Ob pol sedmih grem v šolo. Pri pouku pridno in aktivno sodelujem. Popoldne skrbno in pozorno rešujem domačo nalogo. Ko pridem domov, se veselo igram s sestrico in še enkrat pregledam nalogo.

Renata Čizmaš, 5. r.,
OŠ Gornji Senik

Kakšna je zimska narava?

Učenci 6. razreda na Gornjem Seniku so šli pri uri slovenščine v naravo in jo opazovali. O tem sta nam pisala dva učenca.

Najprej smo si ogledali drevesa in se o njih pogovarjali. Potem smo govorili o živalih, o tem, kje živijo pozimi, s čim se hranijo? Medtem ko je učiteljica Judita razlagala, se je oglasil opoldanski zvon.

Potem smo se šli kepat. Hoteli smo narediti sneženega moža, toda Francek nam je nagajal, zato se nam ni posrečilo. Trije fantje pa so "umili" Vero.

Ura mi je bila všeč, ker smo se učili in tudi zabavali.

Andraž Časar

Pri uri slovenščine smo šli ven, da bi si ogledali zimsko naravo. Tla je pokrival rahel bel sneg, ki se je lepo bleščal. Za sabo smo puščali sledove stopal. Tudi hiše so bile pokrite s snegom, ven so kukali samo dimniki. Opazovali smo drevesa in rastline. Pogovarjali smo se o živalih. Tudi kepalji smo se.

Vesela bi bila, če bi imeli v tej zimi še več takšnih ur.

Žuža Mezei

Dragi otroci!

Pri zadnji križanki ste se zelo potrudili, kajti dobili smo lepo število rešitev. Izmed teh smo izžrebali dve učenki, Renata BEDIČ iz Monoštra in Kristino NAGY z Gornjega Senika. Knjižna nagrada ju čaka v uredništvu.

Tu je zima

Hura! Zima je tu! Dobili smo sneg. "Ajdi, ajdi, brž na sanke!" Sanke so bile na podstrešju, prinesla sem jih dol. Potem smo šli na grič. Dolgo smo se sankali. Nekajkrat smo se prevrnili. Marjeta je tudi prišla na grič. Tudi ona se je sankala. Potem smo naredili sneženega moža. Imel je lep trup. Toda prišli so fantje in ga podrli. Bila sem zelo žalostna, tako da sem šla domov. Doma sem se še malo igrala. Ta dan je bil vesel, žalovala sem samo za sneženim možem.

Renata Čizmaš, 5. r.,
OŠ Gornji Senik

Sklanjatev: hiša

Hiša je zelo velika.
Hiše ni na sliki.
K hiši vodijo stopnice.
Hišo čuva pes.
V hiši naredimo red.
S hišo je nekaj narobe.

Kaj misliš, da te bom vlekla, če mi boš kazal rit?

VEŠ - VEM

Pust mastnih ust

Pust je od nekdaj ljudska šega. Z njim naj bi praznovali bližajoči se konec zime in skorajšnji začetek pomladi. Te ljudske šege označujejo hrupno veselje, obilno uživanje hrane in pijače. Povezane pa so tudi z dejanji, ki naj odženejo zimo in vplivajo na rodovitnost v prihajajočem letu. Po podatkih poznamo v Sloveniji najmanj 150 vrst različnih mask. Lahko rečemo, da je v tem Slovenija kar

Ljudje so včasih verovali, da se v določenih letnih časih (tudi ko zima prehaja v pomlad) vračajo na zemljo duhovi rajnih (mrtvih) iz onostranstva. Prav z maskami so se ljudje želeli približati in prikupiti rajnikom in si tako pridobiti njihovo naklonjenost, s tem pa tudi zagotoviti rodovitnost na polju, dobro letino in srečo v družini.

Tako so nastali maskirani liki, ki posnemajo rajnike. Značilno je, da večina mask nastopa v skupini. Maske poskakujejo, plešejo, ropotajo in večinoma ne govorijo, zbirajo darove, tudi kje kaj ukradejo (za šalo vzamejo) itd. Ljudje pravijo, da maskam ne smeš nič zameriti, saj ob pustu "svet narobe stoji".

Omeniti kaže še eno posebnost. Nekoč so se smeli šemiti samo fantje in maske so bile le doma vaških fantov. Danes pa se maškarad udeležujejo tudi poročeni moški pa ponekod že tudi dekleta.

Skozi zgodovinsko obdobje so šeme zgubljale svojo prvotno vsebino. Danes so večinoma ostale le njihove maske in oprema in se vse skupaj v mnogih krajih spreminja v turistične prireditve.

Danes so v Sloveniji bolj znane maske predvsem kurenti (korenti) na Ptujskem polju, cerkljanski laufarji, belokranjske maškare in "ruse" itd.

Ponekod je običaj povezan s koncem pustovanja – "žganjem pusta". Tako še danes pustni čas slavimo z obilico jedi in pijače. Na mizi mora biti svinjina, po možnosti svinjska glava, vse precej mastno, in še špehoveke. Usta morajo biti zelo mastna. Za pusta morajo biti vsi siti: ljudje, živina in duhovi umrlih. V mnogih krajih na ta dan ne smejo manjkati krofi.

Tako pravimo, da mora biti pust okrog ust zelo masten. Pust tako predstavlja še en del naše bogate kulturne dediščine.

DEZINFORMACIJE

Iz neuradnih virov smo zvedeli, da sta konec oktobra leta 1990 predsednika Madžarske in Slovenije prestopila državno mejo pri Gornjem Seniku.

Od takrat je minilo 442 dni, rednega mejnega prehoda pa še ni.

Naš Šanji v špitalaj lejča ta pa nazaj, zatok ka njegva žena rodi. Že več kak dve vora čaka, da se gnauk samo dvere gorvdarijo, medicinska sestra nese dejte pa pokaža našoma Šanjina. Šanji pogledna dejte, pa pravi, ka je tau gvušno nej nije dejte, zatok ka je dejte cejlak črno.

Leti k paderi pa se ma

NIKA ZA SMEJ

strašno parstrašo, ka je za njauv leto."

Doktor pa zdaj etak pravi: "Gospaud, ge tak cenujem, ka je nej samo leto za njauv, litji zgrabo go je tū."

tauži. Pader pa tū trdi, ka je tau Šanjina pa žene dejte. Šanji pa zdaj tadale spitava padara etak:

"Gospaud doktor, gledajte. Ge sam bejli, moja žena eštje bola bejla ženska. Kak bi se tau leko zgodilo, ka ona črno dejte ma?"

Pader pa zdaj Šanjina spitava: "Gospaud v tej 9 mejsecej ali pred tistin se nej kaj zgodilo z vašo ženo? Nej se je, povejmo, fejs postrašila?"

Šanjina je zdaj brž nika na pamet prišlo pa etak pravi: "Gospaud doktor, pred 9 mejsacov se je zgodilo, ka mi je žena parpovejdala, ka go je eden črni

Naš Laci je tū na takšon pauti kak točkar Šanji. Baugi vala vrata se oprejo, medicinska sestra nese dejte pa pravi Lacini: "Gospaud, srečno se je narodilo dejte, pojte pa ga poglednite."

Laci vcujstaupi k medicinski sestri, lepau prime dejte pa se etak veselil: "Ge sam vedo, ka je pojep, gvūšno sam vedo."

Medicinska sestra pa pravi:

"Nej je pojep, dekličina je. Pa bojte tak dobri, pūstite mi mali prst."

I. Barber

Recejpt s kratko zgodbo

Hilda Čabai nam je poslala nej samo recejpt od straušanca, liki kratko zgodbo (történetet) tő, kak je ona stare porabske jedi (ételeket) kūjala v vólkom hoteli v Búku.

"Zdaj, ka sam štejla v Porabji, kak se rédijo klobase z dinske kaše, mi na misli prišlo, kak smo Gorenjisenčarge naše narodne jedi nutpokazali v Búki, v Thermal hoteli. Tau je bilau 1988. leta, da so tam bili "Porabski slovenski dnevi".

Nut smo pokazali nej samo našo (h)rano, nego naše narodne plese, glasbo, meštrije. Razstavo (kiállítás) je pripravila Marija Kozar. Razstavila je posaudo, štir, sadje. Goslarge so dobro razpoloženje (hangulatot) napravili, plesalci so lepau plesali nej samo nad seov, nego še s tistimi, steri so biliv restavraciji. Ženske so prele, cejkere pa stauce plele. Moški so drvenke, košare, krbüle, košunte redli. Nemcom, Švedom, Avstrijcom i vsem tistim, steri so bili v hoteli, se je preveč dopadnilo. Nam bi se tő dopadnilo, če bi

nej trbelo kūjati. No mivedve, Kalabarina Ana pa ge, mive sve kūjale, pekle. Cejli mili den sva v kūnji bile. Rédle sve reteše iz kilarabe, dinski šterc, dinsko torto, dödele, garbanjovo župo itd. Kūharom sve tolmačile, kak mi edno pa drugo rédimo. Vse sve mive nej zadoléle. Strašno, ka so gosti (vendégek) zeli (pojed-

li) cejli večer. Vsakoma se je vidlo.

Večer sve tak trūdne bile, ka sve nej znale, kama bi trūdne nogé sklale. Telko moči sve zatok itak mejle, ka sve s kūnje kaj finega odnesle gor v sobo za našo mladino. Kakoli smo zmantrani bili, li nas je veselilo, ka so z nami zadovoljni bili.

Ženske so cejkere plele, moški drvenke, košare, krbüle.

STRAUŠANCA

V solenoj vodej skūjani gra (fižol) dojocedimo, razledimo, vkūpstrausimo s kapūstov z bečke (s kislim zeljem). Vcūj zrežemo lūk, malo popra, radečo papriko. Če je kapūstina župa nej zadosta kisela, malo ecina vlejemo. Zvekšega po-

lonja graja, polonje kapūste vzememo.

Na konci zabejlmo s tikvinim olinom (bučnim oljem). Pokrijemo, 2-3 vore njamo stati.

Dober tek vam želi
Hilda Čabai

BIM
MURSKA SOBOTA,
Ciril-Methodova ulica
50, tel. 22-219, 22-809,
21-136, telefax: 21-136

BIM
MURSKA SOBOTA,
Kidričeva 33 a

BIM
BAKOVCI, Vrtna ul. 8

Modna oblačila za vso družino!

Najkakovostnejši šamponi za lase, tekoči detergenti za pomivanje posode in mehčalci!

Ob nakupu v vrednosti nad 3.000,00 SLT vrnemo davek!

PORABJE

ČASOPIS ZVEZE SLOVENCEV NA MADZARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukič**
Naslov uredništva: H-9970 Monošter, Deák Ferenc út 17., p. p. 77, tel.: 94/80-767
Cena: posamezna številka 10 forintov oz. SLT, celoletna naročnina 260 forintov oz. SLT
Tisk: SOLIDARNOST, Arhitekta Novaka 4, 69000 Murska Sobota, Slovenija
Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo